

PATENDIAMET

Liisa-Ly Pakosta
Justiits - ja Digiministeerium
info@justdigi.ee

Teie: 11.08.2025 nr 8-1/6719-1

Meie: 02.09.2025 nr 1-9/25-391-2

Autoriõiguse seaduse muutmise seaduse eelnõu (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine)

Esitasite Patendiametile arvamuse avaldamiseks autoriõiguse seaduse muutmise seaduse eelnõu (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine). Patendiamet on eelnõu, selle seletuskirja ja lisadega tutvunud ja esitab oma arvamuse (Lisa 1).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Janne Andresoo
peadirektor

Anna Emilie Ferschel
51985215
AnnaEmilie.Ferschel@epa.ee

Tatari 39 / 15041 Tallinn / 627 7900 / Patendiamet@epa.ee / www.epa.ee
Registrikood 70003164

1. Erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine

- 1.1. Eelnõu seletuskirjas on uuringule „[Analüüs](#)“ erakopeerimise tasu jaotuskava koostamise kohta“ viidates märgitud, et kehtiv süsteem, kus jaotuskava koostab komisjon ja kinnitab minister, peaks asenduma KEOdele suurema vastutuse ja otsustusõiguse andmisega. Samas juhib Patendiamet tähelepanu samas uuringus (lk 42) avaldatud seisukohale, et konsensuslik jaotuskava mudel on küll ühelt poolt kõige demokraatlikum, kuid kui selle kokkuleppe aluseks ei ole selged kriteeriumid, võib see tekitada patiseisu. Lisaks võivad hakata tulemust mõjutama mitte reaalne tarbijakäitumine, vaid näiteks jõulisem läbirääkimiste taktika. Uuringus on ka sedastatud, et neis riikides, kus tasu suuruse kindlaksmääramiseks kasutatakse läbirääkimisi, võib täheldada märke sellest, et läbirääkimised võivad osutuda aja- ja ressursimahukaks – nii on see juhtunud näiteks Rootsis, kus on tänaseks algatatud erakopeerimise tasu süsteemi muutmine.
- 1.2. Ka Eestis on eelmiste aastate kogemuste pinnalt näha, et erakopeerimise tasu kokkuleppe saavutamine on olnud vaevaline ja vaidlusterohke. On kaheldav, kas KEOdele jaotuskava kehtestamisel paindlikkuse juurde andmine lahendaks jaotuskava kinnitamisega seotud probleeme, ehk kas paindlikkuse puudumine on üldse olnud seni probleemi põhjuseks.
- 1.3. Amet jääb väljatöötamiskavatsuse (VTK) etapis esitatud varasemate seisukohtade juurde, mille kohaselt parandaks erakopeerimise tasu süsteemi toimivust õigusakti tasandil paika pandud täpsem jaotuskava koostamise ja kinnitamise kord. Eelnõu näeb ette lahtise loetelu kriteeriumitest, mida jaotuskava koostamisel tuleb aluseks võtta. Kriteeriumid, nagu „jaotatava tasu olemus ja eesmärk“ pakuvad siiski eri tõlgendusvõimalusi ning ei pruugi kaasa aidata tõhusale kokkuleppe saavutamisele.
- 1.4. Samas leiab amet, et tasude jaotamise protsendimäärade kehtestamine juhuks, kui KEOd ei saavuta jaotuskavas kokkulepet ettenähtud tähtajaks, on samm õiges suunas tasude jaotamisega seotud vaidluste otstarbekamaks lahendamiseks, mis võib omakorda suurendada õiguskindlust KEOde ja õiguste omajate jaoks.

2. Erakopeerimise tasu jaotuskava koostamist puudutavate vaidluste lahendamise toomine autoriõiguse komisjoni pädevusse

- 2.1. Patendiameti hinnangul ei pruugi lepitusmenetlus olla kõige tõhusam viis jaotuskava koostamist puudutavate vaidluste lahendamiseks, mistõttu ei näe amet vajadust sätestada jaotuskava koostamist puudutavate vaidluste lahendamine autoriõiguse komisjoni pädevusse.
- 2.2. Autoriõiguse komisjon on olemuslikult lepitusorgan, mille põhifunktsioon on lahendada kohtuväliselt lepitusmenetluse teel autoriõiguse ja autoriõigusega kaasnevate õigustega seotud vaidlusi. Kuigi komisjoni eesmärk on lahendada vaidlusi kiirelt ja tõhusalt, ei ole lepitusmenetluse olemusest tulenevalt lahenduse saavutamine komisjonis tagatud. Jaotuskava vaidlused on reeglina aga aja- ja ressursikulud, mistõttu ei ole lepitusmenetluse raamistik selliste vaidluste lahendamiseks tulemuslik. Kui pooled lepitusettepanekuga ei nõustu või sellele ei vasta, loetakse lepitusmenetlus lõppenuks tulemuseta.
- 2.3. Autoriõiguse komisjoni liikmed on valitud lähtuvalt komisjoni üldisest lepitamisfunktsioonist laiapõhjaselt ning arvestatud ei ole jaotuskava koostamise ülesande spetsiifikat. Jaotuskava vaidlused eeldavad süvendatud eriteadmisi KEOde õiguste haldamise metoodikast, mis hõlmab majanduslikke mudeleid, KEOde finants- ja infotehnoloogilisi protsesse ning ajakohast turupraktikat. Sellise profiiliga lepitaja leidmine on komisjoni piiratud liikmete hulgast kahtlemata keeruline. Lisaks peab komisjon lepitaja määramisel tagama sõltumatuse ja erapooletuse, mis välistab huvide konfliktid (nt varasem esindussuhe KEO või õiguste omajatega). Kuivõrd võimalik ekspertide ring, kelle hulgast lepitaja määrata, on juba niigi kitsas, võib erapooletuskriteeriumite täitmine praktikas tähendada, et komisjoni liikmete seast ei olegi võimalik leida pädevat ja sõltumatut lepitajat. See omakorda suurendab tõenäosust, et vaidlus tuleb lõpuks lahendada kohtumenetluses.
- 2.4. Kokkuvõttes ei pea amet otstarbekaks komisjoni pädevuse juures välja tuua erakopeerimise tasu jaotuskava koostamist puudutavate vaidluste lahendamist, kuivõrd see ei ole tõhus viis niivõrd mahukate vaidluste lahendamiseks. Lepitusmenetluse vabatahtlik iseloom ei taga jaotuskava koostamises kokkuleppe saavutamist, mistõttu võib ajamahukas menetlus komisjoni tööd liigselt koormata ning pidurdada seeläbi teiste vaidluste kiiret lahendamist. Seejuures tuleb arvestada ka riskiga, et jaotuskava vaidluste lahendamine komisjonis võib viivitada tasude reaalset jaotamist õiguste omajatele, kuivõrd kokkuleppe saavutamine ei ole tagatud.